

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У дослідженні було розглянуто основні чинники, темпи зростання та майбутнє криптовалюти на економічних ринках. Проаналізовано біржові обміни криптовалюти та інші вкладення в неї. Було розглянуто основні недоліки та переваги цієї одиниці цінності. Вивчено проблеми впровадження криптовалюти в Україні.

Ключові слова: криптовалюта, інвестиції, біржа.

Abstract

The study examined the main factors, growth rates and the future of cryptocurrency in economic markets. Exchange cryptocurrency exchanges and other deposits in it are analyzed. The main disadvantages and advantages of this unit of value were considered. Problems of cryptocurrency introduction in Ukraine are studied.

Keywords: cryptocurrency, investment, exchange.

Криптовалюта – це цифрові гроші. Її можна переказувати засобами Інтернеті без посередництва як банк. Серед найбільш відомих криптовалют є Біткоїн та ефір, але нові різновиди криптовалют продовжують створюватися.

Криптовалюту можна використовувати для швидких платежів та уникнення комісій за транзакції. Криптовалюта може бути й ефективною інвестицією за умови зростання її вартості. Можливим є придбання криптовалюти за допомогою кредитної картки або, в деяких випадках, отримання її за допомогою процесу, який називається «майнінг». Криптовалюта зберігається в цифровому гаманці або в Інтернеті, і на комп'ютері її власника або іншому обладнанні.

Глобальний ринок криптовалют сегментований на основі пропозиції, процесу, типу, кінцевого користувача, компанії та регіону. Залежно від типу ринок може бути класифікований на біткоіни, етgereум, біткоїн-готівку, пульсації, дашкоіни, лайткоіни та ін. Із них сегмент типу біткоїн домінував на ринку в 2020 році і, як очікується, зростатиме з найвищим показником CAGR протягом наступного періоду, що можна пояснити перевагою Біткоїн у тому, що він є піонером у цій галузі; більше того, це прийнято у всьому світі.

На сьогоднішній день ціна за 1 біткоїн становить майже 48 тис. доларів. Як метод інвестування він є не поганим, але дуже ризиковим. На рис. наведено шкалу зростання цін на біткоїн.

Рисунок – Динаміка цін на біткоїн

Значні інвестиції найкращих підприємців світу, таких, як Ілон Маск, Бил Гейтс та ін., було залучено у криптовалюту. Багато аналітиків вважають, що ціна можуть зрости на 500%.

Серед недоліків цієї валюти є те, що, по-перше, вона не закріплена ні товарами, ні золотом, як інші валюти; по-друге, хоч крипто-гаманець є досить захищеним, але ваші кошти можуть вкрати грабіжники. Проте, одним із основних плюсів та одночасно мінусів є анонімність валюти, ніхто не

знає її власників та покупців, і цим самим не можливо відслідкувати незаконні дії за допомогою цієї анонімної валюти.

Разом із тим, основними перевагами криптовалюти є: по-перше, її можливості в інвестуванні, що дає змогу збільшити капітал в кілька разів; по-друге, під час пандемії найбільше бактерій переносить саме паперова банкнота, а криптовалюта не має фізичної оболонки.

Звичайно багато країн не підтримують цю валюту, хоча багато високопосадовці планують вести законопроекти у своїх країнах для просування її. Наприклад Україна планує створювати свої майнінг ферми, додати податок та багато інших аспектів.

Усі криптовалюти залишаються нестабільними та спекулятивними активами. У минулому багато людей було сильно згоріло, потрапивши на вершину.

Стан регулювання ринку криптовалют в Україні. Ключові зміни щодо регулювання криптовалюти вступили в силу 28.04.2020 р. у частині запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Парламент вніс поправки до закону про фінмоніторинг або «AML закон». Ці зміни були неоднозначно сприйняті криптовалютною спільнотою: частина підтримує новий Закон, адже це ще один крок до прийняття криптовалюти як легального засобу платежу; інші ставляться до змін негативно через те, що криптовалюта втратить свою ключову перевагу – анонімність.

Україна не є «першопрохідцем», а всього лише впроваджує рекомендації FATF, які вже діють у багатьох країнах світу. У зв'язку з цим Україна мала вибір: заборонити криптовалюта або впровадити відповідне регулювання. Україна вибрала другий варіант. Було внесено зміни до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення», які полягають в такому:

1) криптовалюти як віртуальному активу дали визначення: цифрове вираження вартості, яким можна торгувати в цифровому форматі або переводити, і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей;

2) законодавець дав визначення постачальникам послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів. Їм є будь-яка фізична або юридична особа, яка вчиняє один з таких видів діяльності: обмін віртуальних активів; переведення віртуальних активів; зберігання та / або адміністрування віртуальних активів або інструментів, що дозволяють контролювати віртуальні активи; участь і надання фінансових послуг, пов'язаних з пропозицією емітента та / або продажем віртуальних активів.

Згідно із цим визначенням, постачальниками послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів є не тільки криптовалюти біржі і обмінники, але й компанії, які проводять ICO (Initial Coin Offering).

3) необхідно ідентифікувати сторони угод з віртуальними активами, якщо сума угоди перевищує 30 000 грн. Постачальники послуг, пов'язані з обігом віртуальних активів, можуть зажадати проходження верифікації, навіть якщо сума угоди є меншою за 30 000 грн.

4) постачальникам послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, необхідно надавати спеціальні репорти за встановленою формою в Фінмоніторинг про проведення операції, що перевищує 400 000 доларів, якщо є підстави вважати, що ці операції: проводяться політично значущими особами; здійснюються стороною, яка зареєстрована в одній із країн зі списку санкцій; мають на меті переведення коштів за кордон; здійснюються з використанням готівкових коштів;

5) регулятором в питаннях віртуальних активів призначено Міністерство цифрової трансформації в Україні.

Наслідки для криптоіндустрії. Наслідки прийняття Закону стосуються звичайного громадянина в тому випадку, якщо його активи перебувають на рахунку у криптообміннику або криптобіржі. Якщо власник криптовалюти не пройшов верифікацію, то біржа вимагатиме її проходження, інакше, рахунок може бути заблокованим. Крім того, тепер потрібно ретельніше ставитися до своїх транзакцій на біржі, адже будь-яка з них може здаватися підозрілою і біржа вимагатиме додаткові документи.

Криптобіржі / обмінники впроваджують процедуру верифікації користувачів. Вона є обов'язковою, крім тих випадків, коли операції користувача на біржі не перевищують 30 000 грн. Можливо, що на практиці обов'язкова верифікація буде тільки для користувачів, чії операції будуть перевищувати 30 000 грн.

Постачальників віртуальних послуг зобов'язують розширити свій штат і включити до нього compliance офіцера – людину, яка контролює відповідність операцій користувачів AML законодавству.

До позитивних змін належить те, що криптобіржі / обмінники, платформи, що збирають кошти через ICO, тепер переходять в легальну площину. В майбутньому вони зможуть відкривати банківські рахунки. Це величезний плюс, так як до зміни це було практично неможливо. Тепер є об'єктивні підстави вважати, що ситуація зміниться в кращу сторону.

Досвід європейських країн. Міністерство цифрової трансформації заявляє, що збирається врегулювати ринок, використовуючи передовий досвід європейських країн. Існує ряд країн, які вже давно впровадили рекомендації FATF у національне законодавство. Такі країни, як Мальта і Естонія

ввели спеціальні криптовалютні ліцензії на надання послуг, пов'язаних з віртуальними активами. Ця криптовалютна ліцензія дозволяє без проблем відкрити рахунок в банку або в платіжній системі, проте певних зобов'язань, зокрема, і на відповідність AML законодавству країни. Наприклад, обов'язковою вимогою для отримання криптовалютної ліцензії в Естонії є наявність у проекту Compliance Officer, який повинен мати відповідну кваліфікацію та профільну освіту.

У Англії немає окремих криптовалютних ліцензій, але кожному бізнесу, пов'язаному з криптовалютою (обмінники, біржі, ICO, IEO провайдери, постачальники додатків криптогаманців), необхідно зареєструватися в FCA. Для бізнесу обов'язковими є: AML та KYC (Know Your Client) перевірки. Законодавство зобов'язує постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами, мати як Compliance officer, так і відділ моніторингу фінансової безпеки. FCA контролює не тільки належний моніторинг транзакцій, а й безпеку зберігання коштів. За недотримання AML законодавства передбачена фінансова та кримінальна відповідальність.

Готовність криптовалютних бірж до нових вимог. Більшість криптовалютних бірж і обмінників впровадили процедуру верифікації і дотримуються політики KYC. Крім цього, біржі та обмінники мають розбиратися із метою проведення транзакції, перевіряти джерела походження коштів. Кілька криптобірж вже співпрацюють з різними аналітичними сервісами, найпопулярнішим серед яких є Chainalysis. З ним співпрацюють Bithumb, Bitfinex, Binance і відомий stable coin – Tether.

Очевидно, що український крипторинку теж буде співпрацювати з такими аналітичними сервісами, оскільки проблема відмивання грошей і фінансування тероризму в світі стоїть дуже гостро. Міжнародне співтовариство постійно впроваджує нові вимоги для представників криптоіндустрії. Постачальникам послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, необхідно впроваджувати передові установки, якими користуються кращі криптобіржі.

Стан нинішнього крипторинку в Україні показує, що криптоіндустрія поки що не готова до таких змін. Багатьом гравцям ринку доведеться вибирати: працювати з порушеннями або зупинити свою діяльність.

Висновки

Нові правила фінансового моніторингу спрямовані на впровадження кращих міжнародних стандартів по боротьбі та протидії відмивання коштів, фінансуванню тероризму. Міністерство цифрової трансформації України стверджує, що зміни є тільки першим кроком до встановлення правових меж криптовалютної галузі, а наступним кроком будуть зміни в податковому законодавстві.

Ідея цього Закону проста – легалізувати криптовалютний бізнес і дати можливість криптобіржам / обмінникам й іншим представникам криптоіндустрії доступ до банківської системи.

Криптобіржам і криптообмінникам мають укладати партнерства з різними аналітичними центрами, брати на роботу кваліфікованого compliance офіцера, аналізувати бізнес діяльність клієнтів і походження коштів, ретельніше ставиться до написання AML політик на сайті.

Звичайним користувачам варто замислитися над тим, чи зможуть вони підтвердити походження коштів. Світова практика показує, що, якщо у криптобіржі є обґрунтована підозра вважати певну транзакцію підозрілою, то вона має право заблокувати проведення такої транзакції.

Отже, не можливо прогнозувати ефективність ринку криптовалюти в Україні у довгостроковому періоді, проте інвестування на короткий термін може бути успішним. Разом із тим, чи зможе криптовалюта стати повноцінною валютою 21 століття важко прогнозувати, оскільки прогнози навіть провідних фінансистів не є однозначними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Верес І., Ярега А. Електронні гроші та криптовалюта як засоби розрахунків у сфері електронної комерції. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/11/3.pdf> (дата звернення: 28.02.2021).
2. Дуліт З. П. Криптовалюта розвиток та тенденції. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/4.pdf68740 (дата звернення: 28.02.2021 р.).
3. Правовий статус криптовалют. URL : [http://zt.knute.edu.ua/files/2018/02\(97\)/17.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2018/02(97)/17.pdf) (дата звернення: 28.02.2021).
4. Новое регулирование обращения криптовалют в Украине. URL : https://biz.ligazakon.net/ru/analitics/194740_kriptovalyuta-pod-kontrolem-chto-nas-zhdyot-posle-vvedeniya-novykh-pravil-finansovogo-monitoringa-ukraine (дата звернення: 3.03.2021).

Азарова Анжеліка Олексіївна – к.т.н., проф. каф. МБІС, заст. декана Факультету менеджменту та інформаційної безпеки з наукової роботи та міжнародного співробітництва Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця.

Остапчук Ярослав Юрійович – ст. гр. МІТ-186 Факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Azarova Anzhelika A. – Candidate of technical sciences, Professor of Management and security information systems department, Deputy dean of the Faculty of management and information security of research and international cooperation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Ostapchuk Yaroslav – student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.